

Оринська А.С., магістрант II курсу групи ФБСМ-9, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

Механізм управління бюджетною безпекою у військовий час включає специфічний набір інструментів, методів та заходів, що дозволяють ефективно контролювати бюджетні потоки та захищати їх від внутрішніх і зовнішніх загроз. У таких умовах пріоритети змінюються, і на перший план виходять не лише економічні та фінансові показники, але й здатність бюджету забезпечувати обороноздатність країни, підтримку соціально вразливих груп, збереження інфраструктури та загальну стабільність державних фінансів. Поряд з цим, виникає потреба у швидкому прийнятті рішень і гнучкості бюджетної політики, що дозволяє адаптувати фінансові ресурси до змінних умов воєнного часу.

Управління бюджетною безпекою в умовах війни можна розглядати як сукупність окремих елементів, кожен з яких виконує певну роль у захисті бюджету та підтримці його стійкості. До таких елементів належать мета, завдання, методи, функції, а також різні види забезпечення – інформаційне та нормативно-правове. Кожен із цих елементів має свої специфічні особливості та завдання в умовах війни, коли бюджетні ресурси обмежені, а потреби держави постійно зростають [4].

Механізм управління бюджетною безпекою в умовах війни є комплексною системою, яка потребує узгодженої роботи всіх структур і орієнтована на забезпечення стабільності державного бюджету, підтримку обороноздатності та збереження економічної стійкості країни.

Отже, механізм управління бюджетною безпекою можна трактувати як сукупність взаємозв'язаних елементів, які забезпечують стабільність державного бюджету, захист його від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також здатність реагувати на кризові явища. Основні елементи цього механізму включають мету, завдання, методи, функції та забезпечення – інформаційне та нормативно-правове, подано на (рисунку.1).

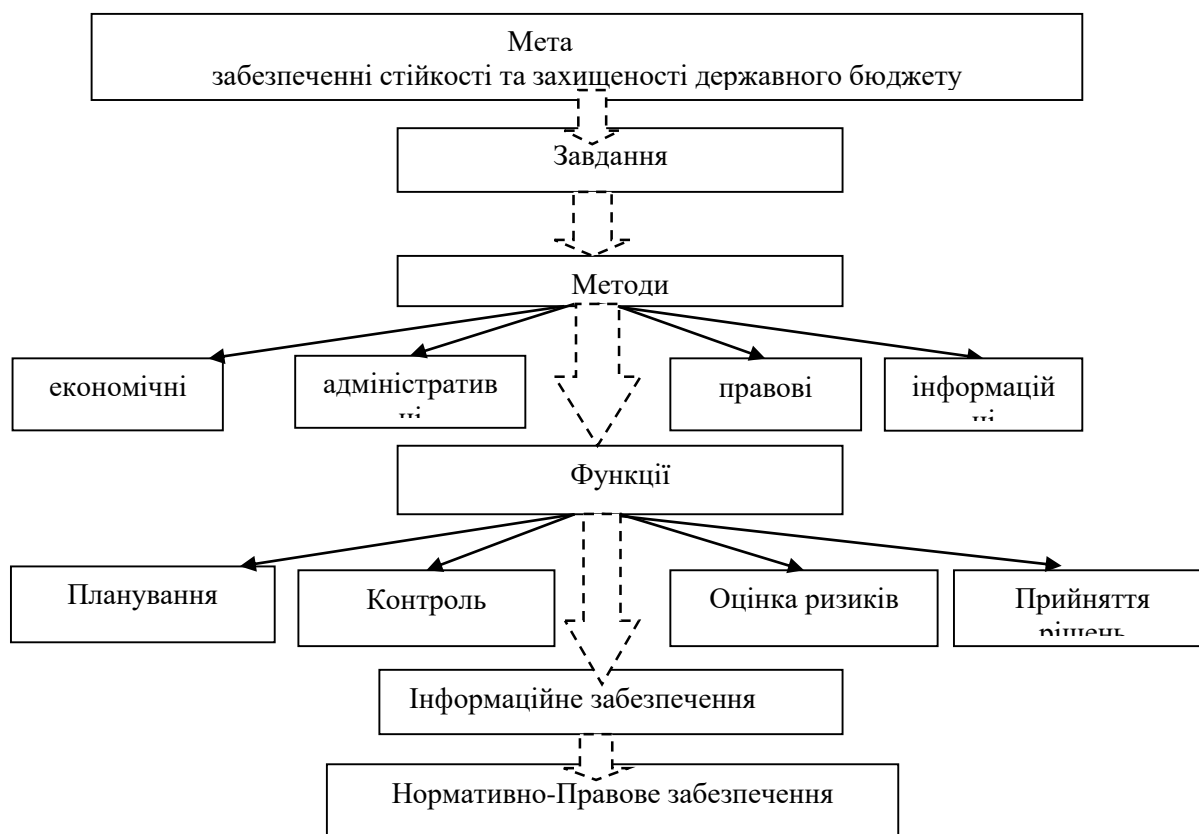

Рис.1.4 Елементи механізму управління бюджетною безпекою

Джерело: складено автором за даними [4]

Секція 5. Проблеми теорії та практики державних фінансів

Мета: забезпечення стійкості бюджету. Збільшення резервного фонду України під час війни для фінансування оборонних та соціальних потреб, а також для забезпечення стабільності на випадок непередбачених витрат.

Завдання: підтримка функціонування критичних секторів. Пріоритетне фінансування Збройних Сил України, системи охорони здоров'я та соціального забезпечення, зокрема надання допомоги вимушеним переселенцям, постраждалим унаслідок воєнних дій [2].

Методи

Економічні методи: Прогнозування макроекономічних показників у воєнний час для планування бюджетних надходжень і витрат. Наприклад, оцінка збитків для бюджетів регіонів через зменшення економічної активності в зоні бойових дій.

Адміністративні методи: Посилення контролю за видатками через створення урядових комісій для моніторингу бюджетних витрат, що сприяє зменшенню випадків нецільового використання коштів.

Правові методи: Прийняття закону про військовий податок на доходи громадян для збільшення надходжень до державного бюджету, які використовуються на фінансування армії.

Інформаційні методи: Впровадження системи електронних закупівель Prozorro для підвищення прозорості державних закупівель і зниження ризиків корупції у воєнний час [5].

Функції

Планування: Розробка державного бюджету з урахуванням додаткових витрат на оборону, інфраструктуру та медичну допомогу постраждалим унаслідок воєнних дій.

Контроль: Здійснення Національним агентством із запобігання корупції (НАЗК) контролю за виконанням бюджетних видатків, зокрема для недопущення нецільового витрачання коштів [3].

Оцінка ризиків: Оцінка фінансових ризиків для регіонів, які можуть бути відрізані від основної частини економіки через окупацію або бойові дії.

Прийняття рішень: Оперативне перерозподілення бюджетних коштів між регіонами для ліквідації наслідків бойових дій, що потребує швидких і гнучких рішень.

Правове забезпечення: Прийняття законів про створення спеціальних фондів, таких як Фонд відновлення, для акумулювання коштів на відбудову інфраструктури [1].

Інформаційне забезпечення: Впровадження системи моніторингу бюджетних витрат у реальному часі через цифрові платформи, що дозволяє оперативно відстежувати надходження та витрати бюджету.

Нормативне забезпечення: Розробка стандартів для використання та контролю за бюджетними коштами, зокрема вимог щодо звітування для державних установ, які займаються розподілом коштів у кризових умовах.

Механізм управління бюджетною безпекою в умовах війни є критично важливим для забезпечення стійкості державних фінансів. Він включає чітко визначені мету, завдання, методи, функції та забезпечення, що сприяють стабільному фінансуванню оборонних і соціальних потреб, прозорості витрат та швидкому реагуванню на ризики. Ефективне використання цього механізму дозволяє державі підтримувати фінансову стійкість, зберігати економічну стабільність та забезпечувати належну підтримку громадян навіть у кризових умовах.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України. Законодавча база України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rada.gov.ua> (дата звернення: 2024).
2. Міністерство фінансів України. Державний бюджет України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 2024).
3. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Звіти про бюджетні витрати та заходи протидії корупції. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua> (дата звернення: 2024).
4. Офіційний сайт Президента України. Розпорядження та укази щодо забезпечення бюджетної безпеки. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://president.gov.ua> (дата звернення: 2024).
5. Prozorro. Платформа електронних закупівель України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://prozorro.gov.ua> (дата звернення: 2024).